

Úvaha o interdisciplinaritě v památkové péči a chvála Fakulty restaurování

Miloš Solarš

Národní památkový ústav – generální ředitelství, Praha
National Heritage Institute, Headquarters, Prague
solar@up.npu.cz

Abstract

Considerations on Interdisciplinarity in the Monument Care and Praise for the Faculty of Restoration

Interdisciplinarity in the cultural heritage care exists and has to exist as there is no other way. The discussion should focus on the problem of its operation. There are a lot of topics to be discussed, for example the conditions of interdisciplinary collaboration, meaningfulness, subject matter and objectives of the cultural heritage care, collaboration among the disciplines dealing with various segments of cultural heritage or promotion of the importance of cultural heritage and care for its preservation. Universities play a crucial role in the interdisciplinary collaboration concerning preservation of cultural heritage. The same applies to the Faculty of Restoration of the University of Pardubice. The 20th anniversary of higher education study programmes in Litomyšl is respectable, as well as the joint activities supporting the theory and practice of restoration and interdisciplinary collaboration within the field of monument care.

Klíčová slova: kulturní dědictví, mezioborová spolupráce, vzdělávání

Keywords: cultural heritage, interdisciplinary cooperation, education

„*Interdisciplinarita je způsob propojení a aktivní spolupráce různých oborů za účelem dosažení celkového a společně působícího výsledku v teoretické i praktické odborné činnosti, ve vědě i výzkumu.*“

(slovník cizích slov).

Vnímání hodnot památek je kulturním projevem společnosti. V okamžiku, kdy si společnost uvědomila hodnotu památek, pocítila zároveň potřebu se o ně starat. Vznikla památková péče. Od počátku se na ní podíleli lidé různého postavení a povolání. Vlastníci. Mecenáši. Nadšenci sdružující se do zájmových spolků. Řemeslníci a umělci, kteří na obnově památek pracovali vlastníma rukama. Architekti. Stavitelé. Historici. Právníci. Spisovatelé. Učitelé. Teoretici. S ustanovením státní památkové péče je spojen vznik zvláštní profese: památkář. Ale i v rámci státní památkové péče se pohybuje více odborných zaměření: právníci, specialisté na obnovu architektury, specialisté na restaurování, specialisté na zahradní umění, technologové, průzkumníci, dokumentátoři. Památková péče je interdisciplinární ze své podstaty.

Památková péče naplňuje určité společenské zadání. Úspěšné zvládnutí tohoto zadání má dvě roviny: technickou a společenskou. Společenská si klade otázku, co má být cílem a proč. Technická řeší, jak to udělat. Obě vyžadují spolupráci více oborů. Oborem *sui generis* jsou v této souvislosti vlastníci. Interdisciplinaritu v péči o kulturní dědictví můžeme odbýt konstatováním, že existuje a existovat musí, protože jinak to nejde. O tom není sporu. Diskuse by měla být o tom, jak funguje a zda by nemohla fungovat lépe. Co udělat pro to, aby fungovala lépe.

Témat k diskusi je mnoho. Jedním jsou právní, technické a organizační podmínky mezioborové spolupráce. Tedy například podmínky pro práci restaurátora. Nebo vztah projektanta a památkáře. Má být památkář projektantovi konzultantem? Tvůrčím spolupracovníkem? Oponentem? Cenzorem?

Jiným důležitým tématem je smysl, předmět a cíle péče o kulturní dědictví. Náзор památkové péče se vyvíjí nejen v návaznosti na měnící se realitu a získanou zkušenost, ale také působením jiných oborů. Badatelský zájem o historické krovky přispívá k jejich ochraně, památková ochrana historických krovů vyvolává badatelský zájem. Ovlivnění je oboustranné. Projevem žádoucí interdisciplinaritý jsou v této souvislosti konference, workshopy, besedy a všechny další možné formy mezioborové komunikace, včetně přímé spolupráce, umožňující a podněcující výměnu názorů a sdílení poznatků.

Vzájemné kontakty jsou velmi potřebné i mezi obory zabývajícími se různými segmenty kulturního dědictví. Týká se to památkové péče, muzeí a galerií, archeologie, archivnictví a dalších. Bohužel příslušné kulturní instituce jsou v současné době zapouzdřeny do sebe a nejeví známky zájmu o dění na sousedním dvorečku. Výjimky potvrzují pravidlo. I když každý obor má svá specifika daná odlišným předmětem zájmu, například problematika restaurování v památkové péči je v mnohém srovnatelná s problematikou restaurování v muzeích a galeriích. Pro obojí praxi je velká škoda, že toto srovnávání neprobíhá.

Interdisciplinarita ve smyslu aktivní spolupráce má v oblasti péče o kulturní dědictví ještě jeden zásadní význam. Precizování teoretických východisek nemá smysl, pokud se neuplatní v praxi. Je nutné oslovovat veřejnost. Vztah společnosti ke kulturnímu dědictví není samozřejmý. Musí se udržovat, podporovat a rozvíjet. Památková péče a všechny ostatní obory zabývající se kulturním dědictvím nejen naplňují společenské zadání, ale také mohou a mají ovlivňovat jeho formulaci. Nebo se o to alespoň snažit. Jaký smysl by měla památková péče ve společnosti, které

je kulturní dědictví lhostejné? Není potřeba se ujišťovat o významu mezioborové spolupráce. Potřeba je hledat praktické kroky k nastartování mezioborového odborného dialogu. A také k větší solidaritě a efektivnější spolupráci při vysvětlování a propagaci významu kulturního dědictví a kvalifikované péče o jeho zachování.

Podstatným předpokladem interdisciplinarity je schopnost účastníků spolupracovat. Lidský faktor. Všichni z vlastní zkušenosti víme, že ne se všemi partnery je spolupráce radostí. Neochotu a neschopnost druhých vidíme všichni. Kdo z nás ale v této souvislosti přemýšlí o sobě?

Základy interdisciplinárního chápání vlastního oboru kladou vysoké školy. Posluchači se učí spolu se zákoutími vybrané specializace také související disciplíny. Mladí architekti studují matematiku. Budoucí restaurátoři společenské vědy a technologie. Působení vysokého školství je pro ochranu kulturního dědictví stejně důležité jako pro jiné oblasti. To znamená velmi důležité. Nejen proto, že absolventi působí v oboru, ale i pro autoritu, prestiž, odbornou rozpravu, diskusi, vědeckou práci a výzkum, které jsou s vysokoškolským studiem spojené.

Škola restaurování a konzervačních technik, předchůdkyně současné Fakulty restaurování, vznikla v Litomyšli v roce 1993. Dvacet let činnosti je úctyhodné výročí. Úctyhodné jsou i výsledky. Vedle úspěšných absolventů a úspěšně restaurovaných památek jsou úctyhodné a chvályhodné i přidružené aktivity podporující teorii a praxi restaurování a mezioborovou spolupráci v oblasti památkové péče. Litomyšl v tomto sice není jediná, ale přinejmenším v oblasti restaurování je rozhodně nejpilnější, nejvíce systematická a vytrvalá.

